

Aquest llibre és un treball d'investigació, que representa l'esforç que hi vaig dedicar-hi durant uns quants anys a la redacció de la meva tesi doctoral, a través de la qual vaig obtenir el títol de Doctor en Dret, per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquest llibre tracta sobre drets, en general, més en concret sobre drets fonamentals i, específicament, sobre el dret a la Legalidad penal, a la seguretat jurídica i a un procés amb totes les garanties, en la jurisdicció de menors.

Doncs bé, com és conegut, el Dret penal de menors pot ser definit com a aquella part del Dret penal que té la finalitat de donar resposta als fets delictius comesos per menors d'edat. En aquest sentit, es pot realitzar l'afirmació següent: el Dret penal de menors és un autèntic Dret penal i, consegüentment, tots els principis garantistes d'aquest Dret penal, com el de proporcionalitat, el de Legalitat o el de Seguretat Jurídica són d'aplicació directa en la jurisdicció de menors. És arran d'aquesta afirmació de la condició penal (i, sobretot, a conseqüència de la declaració manifesta de la condició penal de la responsabilitat del menor infractor, a partir de la famosa sentència del Tribunal Constitucional 36/1991, de 14 de febrer) que és imprescindible i indiscutible la inclusió dels principis garantistes del Dret penal en la jurisdicció de menors.

Aquesta afirmació relativa a la inclusió dels principis del Dret penal en l'àmbit penal de menors resulta òbvia, de partida, però, cal destacar-la o, si més no, no oblidar-la quan del Dret penal de menors es tracta. En efecte, la orientació educativa de les penes juvenils junt amb el passat tutelar recent de la jurisdicció de menors –potser, encara no definitivament superat– plantegen les tensions derivades del citat passat tutelar i de la citada concepció reeducativa de les penes juvenils, tensions jurídico – educatives que les hem de resoldre tal i com ho he plantejat en el llibre en tots els capítols de la manera següent: cal preservar les exigències garantistes derivades dels citats principis del Dret penal en la nostra jurisdicció de menors.

¹ Doctor en Derecho, Abogado del Ilustre Colegio de la Abogacía de Barcelona (ICAB) y afiliado a CCOO, Sector de la Generalitat.

¿Per què hem de defensar les citades garanties penals en la jurisdicció de menors? Perquè, els menors tenen els mateixos drets que els adults. Pel fet que siguin menors, no hem de tractar-los pitjor que als adults en el que a garanties penals es refereix, tal i com amb aquestes paraules afirmà el Tribunal Constitucional en la seva famosa STC 36/1991, de 14 de febrer.

Doncs, bé, aquest llibre parla d'això de drets, dels principis penals, dels drets fonamentals i de les garanties penals derivades d'aquests principis, en concret la legalitat penal i la seguretat jurídica quan és interpretada i aplicada en la jurisdicció de menors.

Des d'aquesta perspectiva dels drets, m'havia plantejat la finalitat d'aquest llibre, i un cop acabat i publicat, i amb orgull legítim, puc afirmar que el seu contingut significa un avenç en el coneixement del Dret penal juvenil i, per tant, una millora en la seva interpretació i aplicació en els jutjats i tribunals i, també, en les facultats de la Universitat, tant les de Dret, com també en les de les ciències socials de la persona, pedagogia, psicologia, i treball social; i és per aquest progrés en el citat coneixement del Dret penal juvenil que vaig considerar necessari publicar aquesta obra i compartir el seu contingut amb les professions jurídiques i no jurídiques.

Però, he afegit una altra intenció o finalitat a aconseguir a través de la publicació o difusió del llibre, que és la d'aprofitar la seva publicació per replantejar o revisar el Dret penal juvenil, a partir de les garanties penals, començant per la legalitat penal i la seguretat jurídica, també, per la proporcionalitat. Des de la perspectiva d'aquesta altra intenció, la publicació d'aquest llibre pot ser un motiu per: a) analitzar la situació en la que es troba el Dret penal juvenil i la legislació penal de menors en l'actualitat des del prisma de la legalitat penal (prisma a través del qual analitzo la legislació penal de menors, en el llibre); b) revisar el Dret penal juvenil des del punt de vista de la proporcionalitat –que té relació directa amb el principi de legalitat-; c) veure el Dret penal juvenil des de l'àmbit de les conseqüències jurídiques del delictes, sent una d'aquestes conseqüències la responsabilitat civil; d) revisar, en el sentit de millorar mitjançant les resolucions extrajudicials, la mediació, reparació, en virtut del principi d'oportunitat; e) buscar i proposar alternatives de millora de la legislació penal de menors.

Doncs bé i tal i com deia abans en primer lloc, és a dir, des de la perspectiva d'analitzar la situació en la que es troba el Dret penal juvenil en l'actualitat des del prisma de la legalitat penal, començaré dient el següent: mentre preparava aquesta ressenya, em vaig formular la pregunta següent en relació amb una qüestió pràctica o d'utilitat: ¿quin profit en podeu treure, d'aquests llibre?

Així, pels professionals que interaccionen permanentment en l'àmbit jurídic (junt amb l'àmbit psicosocial o educatiu), aquest llibre és una eina més per interpretar i aplicar la legislació penal de menors, amb el prisma dels drets fonamentals, més en concret del dret fonamental a la legalitat i a la seguretat jurídica. Així, estic convençut que us sentireu satisfets davant una eina, com és aquest llibre, que proposa incorporar més garanties penals en l'ordenament jurídic de menors en forma de propostes de canvis legislatius, o, en tot cas, que suggereix millorar l'aplicació de les garanties que ja hi existeixen, millores garantístiques que, repercutirien en el principi de l'interès superior del menor positivament.

Ja per acabar, transcriu una frase que hi consta en el pròleg del llibre, que resumeix les seves 452 pàgines, i escrita per l'Il·lm. Magistrat de l'Audiència Provincial de Barcelona, Secció 3^a, Sr. Josep Niubò i Claveria: *“Esta obra es una reflexión sobre como puede mejorarse la Ley penal del menor”*.